

Brüssel, 25. november 2022
(OR. en)

15094/22

Institutsioonidevaheline
dokument:
2022/0299(NLE)

SOC 644
EMPL 445
ECOFIN 1193

MÄRKUS

Saatja:	Nõukogu peasekretariaat
Saaja:	Alaliste esindajate komitee / nõukogu
Teema:	Ettepanek: NÕUKOGU SOOVITUS piisava miinimumsissetuleku kohta, mis tagab aktiivse kaasamise – <i>Poliitiline kokkulepe</i>

I. SISSEJUHATUS

28. septembril 2022 esitas komisjon nõukogule ettepaneku eespool nimetatud teemal. 4. märtsil 2021 võttis komisjon vastu Euroopa sotsiaalõiguste samba tegevuskava, mille suhtes liidu juhid 8. mail 2021 Porto tippkohtumisel poolehoidu väljendasid. Euroopa Ülemkogu väljendas oma poolehoidu Euroopa sotsiaalõiguste samba tegevuskavas esitatud ning vaesuse, tööhõive ja oskuste valdkonda käsitlevatele kogu ELi hõlmavatele 2030. aasta peamistele eesmärkidele. Vastavalt neile eesmärkidele tuleks 2030. aastaks vaesuse või sotsiaalse tõrjutuse ohus olevate inimeste arvu vähendada vähemalt 15 miljoni võrra, sealhulgas vähemalt 5 miljoni lapse võrra; vähemalt 78% elanikkonnast vanuses 20–64 peaks tööl käima igal aastal peaks vähemalt 60% kõigist täiskasvanutest mõnel koolitusel osalema.

2. Selles ettepanekus tuginetakse nõukogu soovitusel 92/441/EMÜ piisavate toimetulekuvahendite ja sotsiaalabi ühiste kriteeriumide kohta sotsiaalkaitse süsteemides ning asendatakse nimetatud soovitus. Samuti täiendatakse sellega komisjoni soovitus 2008/867/EÜ tööturul tõrjutud isikute aktiivse kaasamise kohta. Sellega vastatakse üleskutsele, mille nõukogu tegi oma 9. oktoobri 2020. aasta järel dustes „Miinimumsissetuleku kaitse tugevdamine, et võidelda vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse vastu COVID-19 pandeemia ajal ja pärast seda“¹.
3. Komisjon esitas kõnealuse ettepaneku sotsiaalküsimuste töörühmale 7. oktoobril 2022. Töörühm vaatas ettepaneku läbi oma 27. oktoobri, 14. novembri ja 22. novembri 2022. aasta koosolekutel. Delegatsioonid leppisid 25. novembril 2022 lõppenud mitteametliku kirjaliku menetluse teel ühehäälselt kokku eesistujariigi kompromisstekstis, mis on esitatud lisas.
4. Kuna õiguskeelelist viimistlemist ei olnud võimalik teha enne teksti esitamist alaliste esindajate komiteele ning tööhõive, sotsiaalpoliitika, tervise- ja tarbijakaitseküsimuste nõukogule 8. detsembril, siis kutsutakse alaliste esindajate komiteed ning nõukogu üles jõudma lisas esitatud teksti suhtes poliitilisele kokkuleppele.

¹ Dok 11721/20 REV2.

II. KOKKUVÕTE

5. Eespool toodud silmas pidades palutakse alaliste esindajate komiteel:
 - a) kinnitada sotsiaalküsimuste töörühmas saavutatud kokkulepe ettepaneku teksti suhtes, mis on esitatud käesoleva märkuse lisas;
 - b) soovitada nõukogul saavutada oma 8. detsembri 2022. aasta istungil (tööhõive, sotsiaalpoliitika, tervise- ja tarbijakaitseküsimused) poliitiline kokkulepe nõukogu soovitusel piisava miinimumsissetuleku kohta, mis tagab aktiivse kaasamise.
6. Poliitilise kokkuleppe saavutamise järel viimistlevad soovitusel eelnõu õiguskeeleeksperdid ning seejärel tehakse ettepanek see mõnel järgmisel nõukogu istungil I/A-punktina vastu võtta.

Ettepanek

NÕUKOGU SOOVITUS**piisava miinimumsissetuleku kohta, mis tagab aktiivse kaasamise**

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artiklit 292 koostoimes artikli 153 lõike 1 punktiga j,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut

ning arvestades järgmist:

- (1) Selleks et tagada inimväärne elu kõigis eluetappides, on käesoleva soovitus eesmärk vähendada vaesust ja sotsiaalset tõrjutust ning püüelda kõrge tööhõive taseme poole, edendades piisavat sissetulekutoetust, eelkõige miinimumsissetulekut, ja nende inimeste, kellel puuduvad piisavad vahendid, tegelikku juurdepääsu tugiteenustele ja esmatähtsatele teenustele ning toetades kooskõlas aktiivset kaasamist käsitleva lähenemisviisiga töövõimeliste inimeste integreerimist tööturule.
- (2) ELi toimimise lepingu artikli 151 kohaselt on liidu ja liikmesriikide eesmärk muu hulgas tööhõive edendamine, paremad elu- ja töötingimused, nõuetekohane sotsiaalkaitse ja tõrjutuse vähendamine.

- (3) Euroopa Liidu põhiõiguste harta (edaspidi „harta“) artiklis 34 tunnustatakse ja austatakse õigust sotsiaalkindlustushüvitistele ja sotsiaalteenustele. Hartas on ka sätestatud, et igaühel, kes elab ja liigub seaduslikult liidu piires, on õigus sotsiaalkindlustushüvitistele ja sotsiaalsetele soodustustele ning et sotsiaalse tõrjutuse ja vaesuse vähendamiseks tunnustab ja austab liit õigust sotsiaalabile ja eluasemetoetusele, et tagada inimväärne elu kõigile, kellel puuduvad piisavad elatusvahendid.
- (4) Nõukogu 24. juuni 1992. aasta soovitus 92/441/EMÜ piisavate toimetulekuvahendite ja sotsiaalabi ühiste kriteeriumide kohta sotsiaalkaitstesüsteemides² kutsutakse liikmesriike üles tunnustama isiku põhiõigust piisavatele toimetulekuvahenditele ja sotsiaalabile, et elada inimväärset viisil, osana terviklikust ja järjepidevast püüdlusest vähendada sotsiaalset tõrjutust, ning soovitatakse vajaduse korral kohandada oma sotsiaalkaitstesüsteeme. Käesoleva soovituse sisu silmas pidades on asjakohane soovitus 92/441/EMÜ asendada.
- (5) Komisjoni 3. oktoobri 2008. aasta soovitus 2008/867/EÜ tööturult tõrjutud isikute aktiivse kaasamise kohta³ on esitatud terviklik strateegia, et hõlbustada töövõimeliste inimeste kestlikku ja kvaliteetset tööhõivet ning tagada töövõimetutele inimestele inimväärseks eluks piisavad vahendid ja toetada nende ühiskonnaelus osalemist. See kolme poliitikasuuna kombinatsioonil – piisav sissetulekutoetus, kaasav tööturg ja juurdepääs kvaliteetsetele teenustele – põhinev integreeritud lähenemisviis on eriti oluline tööturult või ühiskonnast enim tõrjutud inimeste jaoks.

² Nõukogu 24. juuni 1992. aasta soovitus 92/441/EMÜ piisavate toimetulekuvahendite ja sotsiaalabi ühiste kriteeriumide kohta sotsiaalkaitstesüsteemides (EÜT L 245, 26.8.1992).

³ Komisjoni 3. oktoobri 2008. aasta soovitus 2008/867/EÜ tööturult tõrjutud isikute aktiivse kaasamise kohta (ELT L 307, 18.11.2008).

- (6) 2017. aasta novembris kuulutasid Euroopa Parlament, nõukogu ja komisjon välja Euroopa sotsiaalõiguste samba,⁴ milles on esitatud 20 põhimõtet, millega toetatakse hästitoimivaid ja õiglaseid tööturges ja sotsiaalhoolekandesüsteeme. Põhimõtte 14 kohaselt on igal inimesel, kellel puuduvad piisavad elatusvahendid, õigus piisavale miinimumsissetuleku toetusele, mis tagab inimväärikuse kõigis eluetappides, ning õigus saada tegelik juurdepääs seda võimaldavatele kaupadele ja teenustele. Töövõimeliste inimeste puhul peaksid miinimumsissetuleku toetused olema kombineeritud tööturule (re)integreerumise stiimulitega.
- (7) Euroopa sotsiaalõiguste samba tegevuskavas⁵ (edaspidi „tegevuskava“) on eesmärgiks seatud tugeva sotsiaalse liidu loomine. 2021. aasta juunis avaldas Euroopa Ülemkogu toetust vaesuse vähendamiseks liidu poolt seatud sotsiaalsele eesmärgile, mis on kooskõlas Porto deklaratsiooniga⁶ ja mille kohaselt tuleks 2030. aastaks vähendada vaesuse või sotsiaalse tõrjutuse ohus olevate inimeste arvu vähemalt 15 miljoni⁷ võrra, sealhulgas vähemalt 5 miljoni lapse võrra. Euroopa Ülemkogu avaldas toetust ka peamistele tööhõive-eesmärkidele, mille kohaselt peaks vähemalt 78 % neist, kel vanust 20–64 aastat, olema tööga hõivatud ning vähemalt 60 % kõigist täiskasvanutest peaks igal aastal mõnel koolitusel osalema. Sotsiaalkaitsekomitees kokku lepitud läbivaadatud sotsiaalnäitajate tulemustabel ja miinimumsissetuleku võrdlusraamistik tugevdavad Euroopa poolaasta, ühise tööhõivearuande ja riigipõhiste soovitusete analüütilist alust.
- (8) Kestliku arengu tegevuskavas aastani 2030 ja seda toetavates eesmärkides rõhutatakse, et kestlik majanduskasv peab käima käsikäes vaesuse ja muu puuduse kaotamisega, ebavõrdsuse vähendamisega ning parema juurdepääsuga tervishoiule, haridusele ja tööhõivele.

⁴ „Institutsioonide ühine teadaanne Euroopa sotsiaalõiguste samba kohta“ (2017/C 428/09).

⁵ Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele: „Euroopa sotsiaalõiguste samba tegevuskava“ (COM(2021) 102 final).

⁶ <https://www.consilium.europa.eu/et/press/press-releases/2021/05/08/the-porto-declaration/>

⁷ Võrreldes 2019. aastaga.

- (9) Euroopa Parlament kutsus oma 24. oktoobri 2017. aasta resolutsioonis⁸ liikmesriike üles kehtestama piisava miinimumsissetuleku, rõhutades miinimumsissetuleku kaitse olulisust vaesuse vähendamisel. Nõukogu kutsus oma 12. oktoobri 2020. aasta järeldustes⁹ komisjoni üles algatama liidu raamistiku ajakohastamist, et tõhusalt toetada ja täiendada liikmesriikide poliitikat riikliku miinimumsissetuleku kaitse valdkonnas. Euroopa tuleviku konverentsil kutsusid kodanikud üles looma liidu ühist miinimumsissetuleku raamistikku.¹⁰
- (10) Käesolev soovitus põhineb komisjoni hindamistel tehtud tähelepanekutel,¹¹ milles käsitletakse komisjoni soovitus 2008/867/EÜ rakendamisel tehtud edusamme. Hindamised kinnitasid aktiivse kaasamise lähenemisviisi asjakohasust, kuid tõid esile konkreetset probleemi, mis on muu hulgas seotud miinimumsissetuleku vähese piisavuse, piiratud taotlemise ja kitsa katvusega, maksu- ja hüvitissüsteemidest tulenevate võimalike takistavate asjaoludega ning sotsiaalset kaasatust ja tööturule integreerimist soodustavate kvaliteetsete teenuste ebapiisava kättesaadavusega. Samuti kutsusid nad üles pöörama suuremat tähelepanu töövõimete inimeste sotsiaalse kaasamise piisavale toetamisele.

⁸ Euroopa Parlamendi 24. oktoobri 2017. aasta resolutsioon miinimumsissetuleku poliitika kui vaesuse vastu võitlemise vahendi kohta (2016/2270(INI)).

⁹ Nõukogu 12. oktoobri 2020. aasta järeldused „Miinimumsissetuleku kaitse tugevdamine, et võidelda vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse vastu COVID-19 pandeemia ajal ja pärast seda“.

¹⁰ Euroopa tuleviku konverents – aruanne konverentsi lõpptulemuste kohta, mai 2022, lk 58.

¹¹ Komisjoni talituste töödokument „Follow-up on the implementation by the Member States of the 2008 European Commission recommendation on active inclusion of people excluded from the labour market – Towards a social investment approach“ (Aruanne Euroopa Komisjoni 2008. aasta soovitus (tööturult tõrjutud isikute aktiivse kaasamise kohta) rakendamise kohta liikmesriikides. Sotsiaalsete investeeringute käsitlemise väljatöötamine“; SWD(2013) 39 final). Komisjoni talituste töödokument „Implementation of the 2008 Commission Recommendation on the active inclusion of people excluded from the labour market“ (Komisjoni 2008. aasta soovitus (tööturult tõrjutud isikute aktiivse kaasamise kohta) rakendamine; SWD(2017) 257 final).

- (11) Kuigi viimasel kümnendil on liidus vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse vähendamisel tehtud mõningaid edusamme, oli 2021. aastal endiselt vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse ohus üle 95,4 miljoni inimese ning naiste puhul oli see risk suurem kui meeste puhul. Muret tekitavad (peaaegu) töötavate leibkondades elavate inimeste vaesusrisi suurenemine ning see, et paljudes liikmesriikides vaesus süveneb ja muutub püsivamaks, millega kaasneb sotsiaalsiirete mõju vähenemine vaesuse vähendamisele. Liit ja selle liikmesriigid peaksid tegema rohkem, et aidata kõige haavatavamaid ja ebasoodsas olukorras olevaid inimesi, ning tegema seda tõhusamalt.
- (12) Kestlik ja kvaliteetne tööhõive on parim abinõu vaesusest ja sotsiaalsest tõrjutusest väljumiseks. Samal ajal aitab selle tagamine, et tööturul oleks rohkem inimesi, kaasa sotsiaalkaitstesüsteemide rahastamisele ja suurendab nende rahalist jätkusuutlikkust, aidates kaasa põlvkondadevahelisele õiglusele ja edendades sotsiaalset ühtekuuluvust. Suurema tööhõive saavutamiseks on äärmiselt oluline toetada inimesi edukal tööturustaatuste vahelisel liikumisel.
- (13) Piisavate ja sihipäraste sotsiaalsete turvavõrkude sotsiaalsed ja majanduslikud eelised muutusid COVID-19 pandeemiaga seotud liikumispiirangute ajal veelgi olulisemaks. Piirangumeetmetel oli ebaproportsionaalselt suur mõju naistele ja ebasoodsas olukorras olevatele rühmadele, eelkõige seoses juurdepääsuga tervishoiule (nii füüsilise kui ka vaimse tervisega seotud põhjustel), haridusele ja asjakohastele teenustele, süvendades samuti eelnevat tööturule pääsemise piiratust¹². Kriisist saadud õppetunnid tõid esile ka selle, kui olulised on piisavad, terviklikud ja vastupidavad sotsiaalkaitstesüsteemid, mis on šokkidele vastupanuvõimelised ja ennetavad taaste toetamise vahendid.

¹² 2022. aasta ühine tööhõivearuanne.

- (14) Liitu kujundavad jätkuvalt üleilmastumise, rohe- ja digipöörde, demograafiliste muutuste ja muutuvate töömudelitega seotud makromajanduslikud suundumused. Terviklikud ja töökindlad sotsiaalsed turvavõrgud, mis tagavad piisava sissetulekutoetuse ja hõlbustavad tööturustaatuste vahelist liikumist, sealhulgas ümberõppe ja oskuste täiendamise toetus, võimaldavad tagada, et need protsessid on õiglased ja kaasavad. Muutused karjäärimudelites koos mittestandardsete tööhõivevormide suurenemisega võivad raskendada madala sissetulekuga inimeste juurdepääsu kindlustuspõhiste sotsiaalkaitse süsteemidele ning suurendada nõudlust alternatiivsete toetusmeetmete, näiteks miinimumsissetuleku järele. Pärast Venemaa põhjendamatu ja ebaseaduslikku agressioonisõda Ukraina vastu avaldavad energiahindade ja inflatsiooni järsk tõus mõju madala ja väiksema keskmise sissetulekuga leibkondadele. Sissetulekumeetmeid saab suunata haavatavatele rühmadele ning need on kooskõlas energianõudluse vähendamise ja energiatõhususe suurendamise stiimulite säilitamisega.
- (15) Käesolevas soovitusel keskendutakse „isikutele, kellel puuduvad piisavad vahendid“, st isikutele, kes elavad leibkondades, kelle rahalised ja materiaalsed ressursid, mis on hädavajalikud nende tervise ja heaolu seisukohast ning majandus- ja ühiskonnaelus osalemiseks, on ebapiisavad, ebaregulaarsed või ebakindlad. Töövõimeliste inimeste jaoks peavad tugevad sotsiaalsed turvavõrgud hõlbustama (re)integreerumist tööturule spetsiaalsete toetusmeetmete abil, mis koosnevad aktiivsetest tööturumeetmetest ning tööotsingu, hariduse ja koolituse toetamisest. Sotsiaalsed turvavõrgud tagavad piisava sissetulekutoetuse ja tugiteenused kõigile abivajajatele, sealhulgas neile, kes ei ole töövõimelised. Seega ei ole sotsiaalsed turvavõrgud passiivne vahend, vaid need toetavad nii palju kui võimalik sotsiaal-majanduslikku integratsiooni ja ülespoole suunatud sotsiaalset liikuvust, suurendades kaasatust ja tööhõiveväljavaateid.

- (16) Sotsiaalsetes turvavõrkudes on ette nähtud mitmesugused rahalised ja mitterahalised hüvitised, mis hõlmavad sissetulekutoetust ning juurdepääsu tugiteenustele ja esmatähtsatele teenustele. Sissetulekutoetuse oluline osa on miinimumsissetuleku toetused, mis on määratletud kui minimaalsed mitteosamakselised ja majanduslikust olukorrast sõltuvad rahalised hüvitised, mille eesmärk on täita puudujääk, et saavutada asjaomasel leibkonnas teatav üldine sissetulekutase, kui muud sissetulekuallikad või hüvitised on ammendatud või ei ole inimväärse elu tagamiseks piisavad. Mõnes liikmesriigis võidakse miinimumsissetuleku toetusi kombineerida ka muude leibkonnale ja selle liikmetele makstavate rahaliste hüvitistega, nagu lapse- ja peretoetused, eluasemetoetused, töötushüvitised, invaliidsushüvitised, vanadushüvitised või madalapalgaliste hüvitised. Samuti võib see olla miinimumpensioni ja teise tulu lisaks. Käesolev soovitus käsitleb peamiselt miinimumsissetulekut ning ei piira töötajate ja füüsilisest isikust ettevõtjate juurdepääsu sotsiaalkaitsele käsitleva nõukogu soovitusel kohaldamist¹³.
- (17) Miinimumsissetulek on vaesusest ja tõrjutusest väljumise strateegiate põhielement ning võib toimida automaatse stabilisaatorina. Majanduskriisi ajal võib see aidata kaasa kestliku ja kaasava taaste toetamisele, aidata leevendada leibkondade sissetulekute vähenemist ning piirata vaesuse või sotsiaalse tõrjutuse ohus olevate inimeste arvu. Töövõimeliste inimeste puhul peaks miinimumsissetulek sisaldama piisavaid stiimuleid ning kohandatud ja proportsionaalseid tingimusi tööturule (re)integreerumiseks. Samal ajal tuleks miinimumsissetulek kavandada koos tööstiimulitega, et hoida ära tööturule avalduvat pärssivat mõju ja toetada tööhõive kõrget taset, suurt tööhõivet, püsivat tööturule tulekut ja sissetulekute suurenemist.

¹³ Nõukogu 8. novembri 2019. aasta soovitus, milles käsitletakse töötajate ja füüsilisest isikust ettevõtjate juurdepääsu sotsiaalkaitsele (2019/C 387/01).

- (18) Mitterahalised hüvitised võivad rahalisi hüvitisi täiendada, hõlbustades juurdepääsu konkreetsetele teenustele, nagu alusharidus ja lapsehoid (kooskõlas nõukogu soovitusega, millega luuakse Euroopa lastegarantii¹⁴), tervishoid ja pikaajaline hooldus, sotsiaaleluasemed, tööhõive ja koolitus ning esmatähtsad teenused. Selliste mitterahaliste hüvitiste pakkumine võib aidata sissetulekutoetuse piisavuse hindamist konteksti asetada. Teatavaid mitterahalisi hüvitisi, mida pakutakse isikutele, kellel puuduvad piisavad vahendid, sihipäraste kavade alusel ja millega toetatakse üldist tarbimist (näiteks toidutalongid või otseselt eluasemega seotud kulude, sealhulgas vähendatud energiatariifid), võib sissetulekutoetuse piisavuse hindamisel arvesse võtta niivõrd, kuivõrd need hüvitised aitavad otse kaasa miinimumsissetuleku saajate sissetuleku paranemisele.
- (19) Integreeritud ja tugevate sotsiaalsete turvavõrkude ulatuslikum rakendamine võib lisaks tööturult enim tõrjutute inimeste sotsiaalse ja terviseolukorra parandamisele tuua ka püsivat sotsiaalset ja majanduslikku kasu liidule, suurendada majanduslikku, sotsiaalset ja territoriaalset ühtekuuluvust ning muuta ühiskonnad õiglasemaks, sidusamaks ja vastupidavamaks. Tuleb jätkata jõupingutusi, et parandada madala sissetulekuga inimeste juurdepääsu kindlustuspõhisele sotsiaalkaitstesüsteemile, et aidata neil omandada sotsiaalkaitseõigusi, eelkõige kvaliteetse tööhõive hõlbustamise kaudu, ning koordineerida sissetulekutoetuse andmist vastavate kavade alusel. Need turvavõrgud peaksid samuti aitama parandada vaesuses elavate inimeste juurdepääsu tervishoiule ja tervislikule toidule. Liikmesriigid peaksid püüdma suurendada oma sotsiaalkaitstesüsteemide üldist tulemuslikkust ja tõhusust, sealhulgas toetades juurdepääsu tööturule, et vältida inimeste sattumist vaesusesse või vajadust tugineda pikemas perspektiivis miinimumsissetulekule.

¹⁴ Nõukogu 14. juuni 2021. aasta soovitus (EL) 2021/1004, millega luuakse Euroopa lastegarantii (ELT L 223, 22.6.2021).

(20) Kuigi kõigis liikmesriikides on sotsiaalsed turvavõrgud olemas, on edusammud nende kättesaadavaks ja piisavaks muutmisel olnud ebaühtlased. Sotsiaalsete turvavõrkude ülesehitus on liikmesriigiti erinev, kuna see kajastab liikmesriikide eri traditsioone ja sotsiaalkaitstesüsteemide üldist ülesehitust ning rahaliste ja mitterahaliste hüvitiste koostoimet. Sellele vaatamata seisavad liikmesriigid silmitsi ühesuguste probleemidega. Kuigi on toimunud mõningane lähenemine, ei ole seni vastu võetud reformid alati olnud piisavad või nende rakendamine on olnud aeglane, nagu näitavad Euroopa poolaasta protsessi käigus esitatud asjakohased pikaajalised riigipõhised soovitusel. Taaste- ja vastupidavusraha riiklike kavadega nähakse ette asjaomaste liikmesriikide reformide ja investeeringute toetamine, et parandada nende sotsiaalkaitstesüsteemide tulemuslikkust, ülesehitust ja vastupanuvõimet, sealhulgas parandades miinimumsissetuleku ülesehitust ning tagades selle piisavuse ja katvuse osas ülespoole suunatud lähenemise. Mitmed investeeringud keskenduvad ka energiaostuvõimetuse vähendamisele ja haavatavate leibkondade jaoks esmatähtsatele teenustele juurdepääsu parandamisele.

- (21) Sissetulekutoetust peetakse piisavaks, kui see tagab inimväärse elu kõigis eluetappides. Üldise sissetulekutoetuse piisavuse tagamiseks on vaja usaldusväärset ja läbipaistvat meetodikat sissetulekutoetuse kehtestamiseks, korrapäraste ajavahemike järel läbivaatamiseks ning vajaduse korral iga-aastaseks kohandamiseks, võttes arvesse asjakohaseid näitajaid ja kodumajapidamiste erivajadusi. Piisavuse hindamisel võivad abiks olla võrdlusväärtused, näiteks riiklik suhtelise vaesuse piir¹⁵ või meetodika, mis põhineb riiklikult määratletud kaupade ja teenuste korvil, mis kajastab elukallidust ja piisavate vahenditeta isikute vajadusi konkreetsetes liikmesriigis või piirkonnas. Piisavust saab võrrelda ka teise tuluga, näiteks madalapalgalise või miinimumpalgaga töötaja sissetulekuga, võttes arvesse suhtelise vaesuse piiri ning vajadust tagada isikutele, kellel puuduvad piisavad vahendid, elukalliduse kompenseerimine ja nende vajaduste täitmine. Kuigi on ilmne, et teine tulu (juba miinimumpalga tasemel) peaks olema suurem kui hüvitistest saadav tulu, ei ole tõendeid selle kohta, et miinimumsissetuleku toetust saavate inimeste puhul avaldaks see töö leidmise tõenäosusele üldiselt märkimisväärset negatiivset mõju. Võttes arvesse riikidevahelisi erinevusi piisavuses, peaksid liikmesriigid saavutama üldise sissetulekutoetuse piisava taseme järk-järgult. Miinimumsissetuleku taseme kindlaksmääramisel ja kohandamisel peaksid liikmesriigid arvesse võtma inflatsiooni (eriti toidu ja energia puhul), elukalliduse tõusu ja palkade arengut.

¹⁵ Vaesusriski künnist määratletakse kui 60 % keskmisest ekvivalentsest kasutada jäävast sissetulekuosast pärast sotsiaalsiirdeid (Eurostat).

- (22) Miinimumsissetulekuga seotud toetuskõlblikkuskriteeriumid võivad takistada teatavate rühmade juurdepääsu sellele. Põhimõtteliselt on lapsed hõlmatud leibkonna osana. Üle 18-aastastele taotlejatele kehtestatud vanusepiir võib siiski piirata noorte täiskasvanute juurdepääsu. Seadusliku riigis elamise miinimumkestusega seotud piirangud võivad piirata mittekodanike juurdepääsu, kuna alalise elukoha puudumise tõttu on kodututel või mahajäänud piirkondades (nt roma asulates) elavatel inimestel raske taotleda miinimumsissetulekut. Kuigi toetuskõlblikkuse kindlakstegemine majandusliku olukorra alusel on miinimumsissetuleku asjakohase suunamise oluline element, võib ebapiisav kaetus tekkida ka siis, kui majandusliku olukorra kindlakstegemise ajal kehtestatakse madal sissetuleku ja varade maksimaalse koguväärtuse künnis, millega jäetakse mõned leibkonnad välja, isegi kui nad on vaesed. Mittediskrimineerivate kriteeriumide kasutuselevõtt miinimumsissetuleku puhul ei mõjuta võrdse kohtlemise erandeid, mis on liidu õiguses sätestatud või selle alusel lubatud, näiteks Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2004/38/EÜ.
- (23) Tuleks kõrvaldada lüngad miinimumsissetuleku katvuses ning tagada katvuse järjepidevus eri eluetappidel, kehtestades läbipaistvad ja mittediskrimineerivad toetuskõlblikkuse kriteeriumid. Vanus, alalise elukoha olemasolu või ebaproportsionaalselt pika seadusliku riigis elamise nõue ei tohiks takistada juurdepääsu miinimumsissetulekule. Majandusliku olukorra kindlakstegemisel võetakse tavaliselt arvesse mitmesuguseid sissetulekuliike (näiteks tööne tulu või juba määratud toetused) ning teatavaid varasid (näiteks kinnis- ja vallasvara). Toetuskõlblikkuse kindlakstegemise künnised ning toetuskõlblikkuse kindlakstegemisel arvestusest väljajäetavad tulu- ja varaliigid peaksid kajastama asjaomase liikmesriigi eri tüüpi ja suurusega leibkondade väärikat elu. Madalat töist tulu (nt ühekordne või ebaregulaarne sissetulek) tuleks majandusliku olukorra kindlakstegemisel käsitleda proportsionaalselt viisil, mis ei kahjusta töövõimeliste inimeste jaoks seatavaid stiimuleid ega välista taotlejate võimalust saada (võimalik, et väiksemaid) hüvitisi. Juurdepääs miinimumsissetulekule tuleb tagada kiiresti ja ilma põhjendamatu viivitusega ning see õigus peaks olema piiramatult, tingimusel et taotlejad vastavad jätkuvalt toetuskõlblikkust hõlmavatele ja spetsiaalsetele tingimuslikkuse kriteeriumidele, mis vaadatakse korrapäraselt läbi. Juhul, kui on vaja kindlaks teha kõik asjaolud, saab kavandatava, taotluse esitamisest algava ja selle menetlemiseks ettenähtud 30päevase tähtaja aegumise katkestada, tingimusel et isikud, kellel puuduvad piisavad vahendid, saavad võimaluse korral asjakohast esialgset toetust.

- (24) Majanduslanguse ja eri kriisiolukordade ajal võib miinimumsissetuleku ülesehituse paindlikkus, sealhulgas ajutiselt lihtsustatud juurdepääs sellele, millega lihtsustatakse toetiskõlblikkuse kriteeriume või pikendatakse hüvitise kestust, mängida olulist rolli negatiivsete sotsiaalsete tagajärgede leevendamisel ja sellel võib olla majandust stabiliseeriv roll. Eelarve konsolideerimise meetmeid, mille tulemuseks on pigem kaitsetaseme vähendamine kui kavade tõhususe parandamine, tuleks kasutada üksnes viimase abinõuna ning nendega peaks kaasnema jaotusliku mõju hindamine, et leevendada kahjulikku mõju kõige ebasoodsamas olukorras olevatele inimestele; kaitsetase peaks jääma igal juhul samaks.
- (25) Ebaproportsionaalne halduskoormus, vähene teadlikkus ning häbimärgistamise või diskrimineerimise hirm võivad põhjustada seda, et miinimumsissetuleku saamise tingimustele vastavad isikud ei taotle sellele juurdepääsu. Kavade killustatuse vältimine, taotlusmenetluste üldise kättesaadavuse ja lihtsuse tagamine ning võimalikele taotlejatele haldustoe pakkumine võib suurendada miinimumsissetuleku taotlemist. Vaja on täiendavaid meetmeid, et hõlbustada miinimumsissetuleku taotlemist üksikvanemaga leibkondades, mille perepeaks on peamiselt naised. Lisaks tuleks andmekaitseenorme järgides teavitustegevuses keskenduda eelkõige sotsiaalselt ebasoodsas olukorras olevatele piirkondadele ja kõige tõrjutumatele leibkondadele, sealhulgas romadele. Digivahendite vähene kättesaadavus või oskuste puudumine nende kasutamiseks võib samuti takistada tegelikku juurdepääsu, sealhulgas puuetega inimeste puhul. Asjaomaste andmete korrapärane jälgimine ja analüüs võib aidata mõista taotlemata jätmise põhjuseid ja parandada poliitikameetmeid.

- (26) Kuigi majandusliku olukorra kindlakstegemine toimub leibkonna tasandil, ei võeta selles sageli arvesse üksikisikute positsiooni leibkonnas, perekonna sissetulekute võimalikku ebavõrdset jaotumist ja soovi iseseisvuse järele. See puudutab eriti naisi, sest neil on suurema tõenäosusega väiksem sissetulek, madalam palk ja suuremad hoolduskohustused. Ilma majandusliku olukorra kindlakstegemise tavaid ja leibkonna saadavate hüvitiste üldist taset tingimata muutmata võivad sellised liikmesriigi õiguse ja tavadega kooskõlas rakendatavad lahendused, mis hõlbustavad seda, et iga leibkonna üksikliige saaks temale kuuluva sissetulekutoetuse osa kätte, aidata kaasa soolisele võrdõiguslikkusele ning naiste, noorte ja puuetega inimeste majanduslikule sõltumatusele ja sissetulekukindlusele.

- (27) Kõigile juurdepääsetavate kaasavate tööturgude tugevdamine on oluline, et leevendada pikaajalist sõltuvust sissetulekutoetusest. Aktiveerimisnõuded ja aktiivne tööturupoliitika võivad soodustada intensiivsemat töö otsimist ja tööpakkumiste vastuvõtmist, kui need hõlmavad selliseid tugiteenuseid nagu nõustamine, juhendamine ja tööotsingu toetamine ning töö- ja eraelu tasakaalu tagamise meetmed. Kooskõlas nõukogu soovitusega, mis käsitleb algatust „Töösild – noorte tööhõive tugevdamine“¹⁶ tuleks erilist tähelepanu pöörata vaesuse või sotsiaalse tõrjutuse ohus olevatele noortele täiskasvanutele, kes ei tööta, ei õpi ega osale koolitusel,¹⁷ suunates nad võimalikult lühikese aja jooksul tagasi haridusse, koolitusse või tööturule, samas kui sissetulekutoetuse saamine peaks olema seotud eriti tugevate aktiveerimismeetmetega. Kooskõlas puuetega inimeste õiguste strateegiaga tuleks erilist tähelepanu pöörata ka puuetega inimeste vajadustele. Oskuste täiendamise ja ümberõppe võimalused, konkreetsetele vajadustele vastav individuaalne toetus ja juhendamine, kvaliteetsete töökohtade tagamine, töökoha säilitamise edendamine ja edutamise võimaldamine võivad toetada tööleasumist kõigis vanuserühmades. Maksu- ja hüvitissüsteemidest tulenevate stiimulite ja pärssivate tegurite korrapärane läbivaatamine, sissetulekutoetuse järkjärguline kaotamine tööle asumisel või võimalus kombineerida seda sissetulekuga võivad suurendada leibkonna kasutada olevat sissetulekut, aidates seeläbi muuta töötamise tasuvaks, vähendades palgavaesust ja stimuleerides ametlikku tööhõivet. Samal ajal tuleb madalapalgaliste toetused hoolikalt kavandada, et vältida madala palga lõksu.
- (28) Tööhõive sotsiaalmajanduses võib toetada tööhõivet tööturu teistes sektorites. Töölemineku hõlbustamist tuleks toetada spetsiaalsete meetmete pakkumisega tööandjatele, millega kaasnevad vajaduse korral sihipärased rahalised stiimulid.

¹⁶ Nõukogu 30. oktoobri 2020. aasta soovitus, mis käsitleb algatust „Töösild – noorte tööhõive tugevdamine“ ja millega asendatakse nõukogu 22. aprilli 2013. aasta soovitus noortegarantii loomise kohta (ELT C 372, 4.11.2020).

¹⁷ NEET-noored.

- (29) Tugevate sotsiaalsete turvavõrkude loomiseks on vaja ka sotsiaalse kaasamise teenuseid, näiteks sotsiaaltööd, nõustamist, juhendamist, nõustamist, psühholoogilist tuge ja mitmesuguseid rehabilitatsioonikavasid ning meetmeid, mis hõlbustavad juurdepääsu muudele tugiteenustele ja esmatähtsatele teenustele. Samuti tuleks jätkata jõupingutusi teenuste kvaliteedi parandamiseks kooskõlas Euroopa vabatahtliku sotsiaalteenuste kvaliteediraamistikuga¹⁸ ning tagada esmatähtsatele teenustele juurdepääsu järjepidevus. Samuti tuleks tugevdada meetmeid, mille eesmärk on kõrvaldada rahalised ja mitterahalised tõkked, mis takistavad võrdset ja üldist juurdepääsu teenustele.
- (30) Individualiseeritud toetus, mille eesmärk on tuvastada ja käsitleda piisavate vahenditeta isikute ja nende leibkondade keerukaid vajadusi, võib märkimisväärselt kaasa aidata nende edukale sotsiaalsele ja majanduslikule integratsioonile. Vajaduste hindamine on eelduseks kohandatud kaasamiskava koostamisel, mis hõlmab isikuid, kellel ei ole (individuaalselt või ühiselt) leibkonnas piisavalt vahendeid, ning milles määratakse kindlaks vajaliku toetuse liik ja kokkulepitud eesmärgid. Toetus peaks hõlmama sobivalt järjestatud sotsiaalse kaasamise meetmeid või aktiivseid tööturupoliitika meetmeid, mis sõltuvad inimese konkreetsest olukorrast ja töövalmidusest, tagades samal ajal tasakaalu positiivsete stiimulite ja aktiveerimisnõuete vahel¹⁹. Seda eesmärki võivad täita ka tööturule integreerimise lepingud, mis on sõlmitud vastavalt nõukogu soovitusel, mis käsitleb pikaajaliste töötute integreerimist tööturule²⁰, ja vajaduse korral võib neid vastavalt kohandada.

¹⁸ Euroopa vabatahtlik sotsiaalteenuste kvaliteediraamistik (SPC/2010/10 final).

¹⁹ On tõendeid selle kohta, et aktiivsem tööotsimine toob kaasa tööhõive suurenemise, samal ajal kui puuduvad tõendid, et rangematel tööhõivele suunatud karistuseeskirjadel oleks sarnane positiivne mõju. Vt „Does Demanding Activation Work? A Comparative Analysis of the Effects of Unemployment Benefit Conditionality on Employment in 21 Advanced Economies“, OECD, 1980–2012.

²⁰ Nõukogu 15. veebruari 2016. aasta soovitus, mis käsitleb pikaajaliste töötute integreerimist tööturule (ELT C 67, 20.2.2016).

- (31) Tõhusatel juhtimismehhanismidel on oluline roll tugevate sotsiaalsete turvavõrkude loomisel. Hüvede ja teenuste osutamise haldamisel tuleks ära kasutada digipöörde pakutavaid vahendeid, vältides samal ajal digilõhest tulenevat tõrjutust. Tuleks teha jõupingutusi, et tagada olemasolevate kavade ja hüvitiste tihe koordineerimine ja ühtlustamine ning nende kooskõlastamine muude poliitikavaldkondadega. Erilist tähelepanu tuleb pöörata kõigi asjaomaste institutsioonide tegevussuutlikkuse suurendamisele. Andmevahetus ja tihedam koostöö eri valitsemistasandite ja teenuste vahel, sealhulgas ametlike kokkulepete või ühtsete kontaktpunktide kaudu, hõlbustab paremini integreeritud toetust. Poliitika mõju usaldusväärne järelevalve ja korrapärane hindamine, millesse on kaasatud kõik sidusrühmad, võib aidata kaasa suuremale tõhususele, teadlikule poliitikakujundamisele ja riiklike süsteemide suuremale läbipaistvusele.
- (32) Kodanikuühiskonna organisatsioonid mängivad vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse vastu võitlemisel tihti olulist täiendavat rolli. Nende vastavasisuline tegevus võib ametiasutusi kaasamis- ja aktiveerimispoliitika kujundamisel ja rakendamisel toetada. Osutades kõige haavatavamatele nii materiaalsel kui ka psühhosotsiaalset tuge ja juhendades töövõimelisi inimesi tööhõive juurde, annavad kodanikuühiskonna organisatsioonid oma panuse inimväarikuse taastamisse ja sotsiaalse kaasamise toetamisse.
- (33) Vastastikune õppimine ja parimate tavade vahetamine liidu tasandil koos analüütilise tööga olemasoleva liidu miinimumsissetuleku võrdlusanalüüsi raamistiku edasiarendamiseks, sealhulgas asjakohaste näitajate kättesaadavuse ja võrreldavuse ning andmete korrektsuse parandamise kaudu, peaks toetama liikmesriike riiklike reformide kavandamisel ja rakendamisel.

- (34) Käesoleva soovitus rakendamise toetamiseks on olemas liidu vahendid. Euroopa Sotsiaalfond+²¹ raames peaks iga liikmesriik eraldama vähemalt 25 % Euroopa Sotsiaalfond+ vahenditest sotsiaalse tõrjutuse vähendamiseks. Euroopa Regionaalarengu Fond ja InvestEU võimaldavad ka toetada investeringuid sotsiaalsesse tugitaristusse, nagu sotsiaaleluasemed ning alusharidus- ja lapsehoiuasutused, ning varustusse ja kvaliteetsetele teenustele juurdepääsu parandamiseks. Tehnilise toe instrumendist ning taaste- ja vastupidavusrahastust juba toetatakse liikmesriike miinimumsissetuleku valdkonna struktuurireformide kavandamisel ja rakendamisel.
- (35) Käesoleva soovitus rakendamist ei saa kasutada kehtivate siseriiklike õigusaktides või soovitus 92/441/EMÜ sätestatud kaitsetaseme alandamiseks. Liikmesriike kutsutakse üles kehtestama või säilitama käesolevas dokumendis soovitatud sätetest soodsamaid sätteid.
- (36) Riigi rahanduse üldine jätkusuutlikkus ja miinimumsissetuleku piisav rahastamine on nende vastupanuvõime, tõhususe ja tulemuslikkuse seisukohast väga olulised. Käesoleva soovitus rakendamine ei tohiks oluliselt mõjutada liikmesriikide sotsiaalkaitseüsteemide finantstasakaalu.

²¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. juuni 2021. aasta määrus (EL) 2021/1057, millega luuakse Euroopa Sotsiaalfond+ (ESF+) ja tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 1296/2013 (ELT L 231, 30.6.2021).

- (37) Jaotusliku mõju hinnang on kasulik vahend, et hinnata eelarvemeetmete ning muude reformide ja investeeringute mõju erinevatele sissetulekurühmadele, sealhulgas kõige ebasoodsamas olukorras olevatele isikutele. Seega võib jaotusliku mõju hinnang aidata kaasa maksu- ja hüvitissüsteemide reformide tõhusamale ja tulemuslikumale kavandamisele, tagades, et kedagi ei jäeta kõrvale. Komisjoni teatistes antakse liikmesriikidele suuniseid selle kohta, kuidas jaotusliku mõju hinnang kõige paremini oma poliitikakujundamise protsessidesse integreerida²².
- (38) Käesoleva soovitusel vastuvõtmisel austatakse täielikult liikmesriikide pädevusi oma sotsiaalkaitsesüsteemide kindlaksmääramisel ja korraldamisel,

ON VASTU VÕTNUD JÄRGMISE SOOVITUSE:

EESMÄRK

- (1) Selleks et tagada inimväärne elu kõigis eluetappides, on käesoleva soovitusel eesmärk vähendada vaesust ja sotsiaalset tõrjutust, edendades piisavate vahenditeta isikute piisavat sissetulekutoetust ja eriti miinimumsissetulekut, tegelikku juurdepääsu tugiteenustele ja esmatähtsatele teenustele ning toetades tövõimeliste inimeste integreerimist tööturule, kooskõlas aktiivset kaasamist käsitleva lähenemisviisiga.

²² Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele: Liikmesriikide poliitikameetmete jaotusliku mõju parem hindamine (COM(2022) 494 final).

MÕISTED

(2) Käesolevas soovitusel kasutatakse järgmisi mõisteid:

- a) „isikud, kellel puuduvad piisavad vahendid“ – isikud, kelle rahalised ja materiaalsed ressursid, mis on nende tervise ja heaolu seisukohast ning majandus- ja ühiskonnaelus osalemiseks hädavajalikud, on ebapiisavad, ebaregulaarsed või ebakindlad;
- b) „sissetulekutoetus“ – leibkonna ja selle liikmetele antava igat liiki rahaliste hüvitiste, sealhulgas miinimumsissetuleku toetuste kogusumma;
- c) „miinimumsissetulek“ – sotsiaalkaitseüsteemidega hõlmatud mitteosamakselised ja majanduslikult olukorrast sõltuvad rahalised hüvitised, mis toimivad turvavõrguna ja mida makstakse viimase abinõuna isikutele, kellel puuduvad piisavad vahendid;
- d) „katvus“ – õigus saada siseriiklikes õigusaktides määratletud miinimumsissetulekut;
- e) „taotlemine“ – nende isikute osakaal, kellel puuduvad piisavad vahendid ja kellel on õigus miinimumsissetulekut saada ja kes seda tegelikult taotlevad;
- f) „tugiteenused“ – teenused, mis on suunatud nende isikute erivajadustele, kellel puuduvad piisavad vahendid, et tagada nende suutlikkus integreeruda ühiskonda ja vajaduse korral tööturule, sealhulgas sotsiaalse kaasamise teenused, näiteks sotsiaaltöö, nõustamine, juhendamine, mentorlus, psühholoogiline tugi, rehabilitatsioon ning muud üldised tugiteenused, sealhulgas alusharidus ja lapsehoid, tervishoid, pikaajaline hooldus, haridus ja koolitus ning eluase;

- g) „esmatähtsad teenused“ – veevarustus, kanalisatsioon, energia tarnimine, transport, finantsteenused ja digitaalne side;
- h) „tegelik juurdepääs teenustele“ – olukord, kus asjaomased teenused on kergesti kättesaadavad, taskukohased, juurdepääsetavad, kvaliteetsed, õigeaegsed ning kus potentsiaalsetel kasutajatel on võrdne juurdepääs teenustele, nad on teadlikud nende olemasolust ja nende kasutamise õigustest;
- i) „kaasamiskava“ – leping või lepingute kogum, mis on sõlmitud isikutega, kellel puuduvad piisavad vahendid, ja mille eesmärk on edendada nende sotsiaalset kaasatust ja töövõimeliste inimeste puhul nende tööturule integreerimist.

SISSETULEKUTOETUSE PIISAVUS

- (3) Liikmesriikidel soovitatakse luua tugevad sotsiaalsed turvavõrgud, mis tagavad inimväärse elu kõigis eluetappides ja milles kombineeritakse piisav sissetulekutoetus – miinimumsissetuleku toetused ja muud kaasnevad rahalised hüvitised – ja mitterahalised hüvitised, võimaldades tegeliku juurdepääsu tugiteenustele ja esmatähtsatele teenustele, ning vajaduse korral kõnealuseid turvavõrke tugevdada. Mitterahaliste hüvitiste osutamine võib elementaarsete miinimumsissetuleku toetuste maksmist täiendada.
- (4) Piisava sissetulekutoetuse tagamiseks soovitatakse liikmesriikidel kehtestada miinimumsissetuleku tase liikmesriigi õigusega ette nähtud läbipaistva ja usaldusväärse metoodika abil, kaasates asjaomaseid sidusrühmi. Sellises metoodikas on soovitatav arvesse võtta kõiki sissetulekuallikaid, leibkondade erivajadusi ja ebasoodsat olukorda, madalapalgalise või miinimumpalga saaja sissetulekut, elatustaset ja ostujõu taset, hinnataset ja nendega seotud arenguid ning muid olulisi tegureid.

- (5) Tagades töövõimeliste inimeste jaoks tööturule (re)integreerumise ja tööturule jäämise stiimulid, oleks soovitatav suurendada piisavate vahenditeta inimeste sissetulekutoetust tasemele, mis on vähemalt võrdne ühega järgmistest:
- a) riiklik suhtelise vaesuse piir või
 - b) vajalike kaupade ja teenuste, sealhulgas piisava toidu, eluaseme, tervishoiu ja esmatähtsate teenuste rahaline väärtus vastavalt riiklikele määratlustele või
 - c) muud tasemed, mis on võrreldavad punktides a või b osutatud tasemetega, mis vastavad siseriiklikule õigusele või tavale.
- (6) Liikmesriikidel soovitatakse saavutada punktis 5 sätestatud sissetulekutoetuse piisav tase järkjärgult hiljemalt 2030. aastaks, tagades samal ajal riigi rahanduse jätkusuutlikkuse.
- (7) Liikmesriikidel soovitatakse miinimumsissetuleku tase korrapäraselt läbi vaadata ja vajaduse korral seda kohandada, et säilitada sissetulekutoetuse piisavus, võttes samal ajal arvesse mitterahalisi hüvitisi.
- (8) Naiste, noorte täiskasvanute ja puuetega inimeste soolise võrdõiguslikkuse, sissetulekukindluse ja majandusliku sõltumatuse edendamiseks soovitatakse liikmesriikidel tagada miinimumsissetuleku taotlemise võimalus igale leibkonna üksikliikmele.

MIINIMUMSISSETULEKU KATVUS

- (9) Liikmesriikidel soovitatakse tagada, et kõik piisavate vahenditeta isikud, kaasa arvatud noored täiskasvanud, on kaetud seaduses sätestatud miinimumsissetulekuga, määratledes:
- a) läbipaistvad ja mittediskrimineerivad toetuskõlblikkuskriteeriumid, millega tagatakse tegelik juurdepääs miinimumsissetulekule, olenemata alalise elukoha olemasolust, tagades samas, et seadusliku elamise kestuse nõue on proportsionaalne;
 - b) majandusliku olukorra künnised, mis kajastavad elatustaset liikmesriigis eri tüüpi ja suurusega leibkondade puhul ning milles võetakse proportsionaalselt arvesse leibkonna muud liiki sissetulekuid (ja varasid);
 - c) taotluse menetlemiseks vajalik aeg, tagades samas, et otsus tehakse ilma põhjendamatu viivitusega ja tavajuhul hiljemalt 30 päeva jooksul alates taotluse esitamisest;
 - d) miinimumsissetulekule juurdepääsu järjepidevus seni, kuni piisavate vahenditeta isikud vastavad õigusaktides ette nähtud toetuskõlblikkuskriteeriumidele ja tingimustele, vaadates toetuskõlblikkuse korrapäraselt läbi, andes samal ajal töövõimelistele inimestele juurdepääsu konkreetsetele ja proportsionaalsetele aktiivse kaasamise meetmetele;
 - e) lihtsad, kiired, erapooletud ja tasuta kaebuste esitamise ja edasikaebamise menetlused, tagades samas, et piisavate vahenditeta isikuid teavitatakse ja neil on tõhus juurdepääs sellistele menetlustele;
 - f) meetmed, millega tagatakse, et sotsiaalsed turvavõrgud on eri tüüpi kriisideks sobivad ning on võimelised selliste kriiside negatiivseid sotsiaal-majanduslikke tagajärgi leevendama.

MIINIMUMSISSETULEKU TAOTLEMINE

- (10) Liikmesriikidel soovitatakse ergutada või hõlbustada miinimumsissetuleku täiemahulist taotlemist järgmiste meetmete abil:
- a) halduskoormuse vähendamine, sealhulgas taotlemismenetluste lihtsustamise ja seda vajavatele isikutele järkjärgulise juhendamise tagamise kaudu, pöörates samal ajal tähelepanu digitaalsete ja mittedigitaalsete vahendite kättesaadavusele;
 - b) juurdepääsu tagamine kasutajasõbralikule, tasuta ja ajakohastatud teabele miinimumsissetulekuga seotud õiguste ja kohustuste kohta;
 - c) teadlikkuse tõstmise ja taotluste esitamise hõlbustamise eesmärgil suhtlemine inimestega, kellel puuduvad piisavad vahendid, ja eelkõige üksikvanemaga leibkondadega, sealhulgas asjaomaste sidusrühmade kaasamise kaudu riigi, piirkonna ja kohalikul tasandil;
 - d) meetmete võtmine vaesuse ja sotsiaalse tõrjutusega seotud häbimärgistamise ja kaudsete eelarvamuste vastu võitlemiseks;
 - e) meetmete võtmine hindamismetoodika parandamiseks või väljatöötamiseks ning miinimumsissetuleku mittetaotlemise ja vajaduse korral sellega seotud tööturu aktiveerimise meetmete korrapärane hindamine vastavalt kõnealusele metoodikale, et teha kindlaks takistused ja võtta parandusmeetmeid.

JUURDEPÄÄS KAASAVATELE TÖÖTURGUDELE

- (11) Selleks et edendada kõrget tööhõivemäära ja kaasavaid tööturges, soovitatakse liikmesriikidel koos sotsiaalpartneritega, kus see on asjakohane, tagada tööturu aktiveerimine, kõrvaldada tõkked, mis takistavad tööturule (taas)sisenemist ja tööturule jäämist, toetada töövõimelisi inimesi kvaliteetse tööhõive suunas liikumisel, tagada töötamise stiimulid, vähendada palgavaesust ja tööturu killustatust, stimuleerida ametlikku tööhõivet, võidelda deklareerimata töö vastu ja hõlbustada töövõimalusi, tehes järgmist:
- a) tagades, et aktiveerimisnõuded pakuksid piisavaid stiimuleid tööturule (taas)sisenemiseks, olles samas järkjärgulised ja proportsionaalsed; erilist tähelepanu tuleks pöörata noortele täiskasvanutele, et suunata nad võimalikult lühikese aja jooksul tagasi haridusse, koolitusse või tööturule;
 - b) parandades inimkapitali investeerimist kaasava haridus- ja koolituspoliitika kaudu, toetades oskuste täiendamist ja ümberõpet, eelkõige väheste või aegunud oskustega inimeste puhul, sealhulgas koostöös sotsiaalpartneritega;
 - c) nähes ette võimalus ühendada sissetulekutoetus teise tuluga, kaotada järk-järgult sissetulekutoetus või säilitada õigus sissetulekutoetusele lühiajalise või juhutöö ajal, katseajal ja praktika ajal;
 - d) vaadates korrapäraselt läbi maksu- ja hüvitissüsteemidest tulenevad stiimulid ja pärssivad tegurid;
 - e) toetades töövõimalusi sotsiaalmajanduse sektoris, sealhulgas praktilise töökogemuse pakkumise kaudu;
 - f) hõlbustades tööleminekut, pakkudes tööandjatele ja töötajatele selliseid meetmeid nagu värbamisstiimulid, (ametikohtade) toetamine, juhendamine, nõustamine ning töökoha säilitamise ja edutamise toetamine.

JUURDEPÄÄS TUGI- JA ESMATÄHTSATELE TEENUSTELE

- (12) Liikmesriikidel soovitatakse tagada:
- a) tõhus ja võrdne juurdepääs tugiteenustele, sealhulgas kooskõlas kvaliteedipõhimõtetega, mis on määratletud Euroopa vabatahtlikus sotsiaalteenuste kvaliteediraamistikus;
 - b) jätkuv tõhus juurdepääs esmatähtsatele teenustele, sealhulgas energiale;
 - c) selliste rahaliste ja mitterahaliste tõkete kõrvaldamine, mis takistavad tõhusat juurdepääsu tugi- ja esmatähtsatele teenustele.

INDIVIDUAALNE TOETUS

- (13) Selleks et kõrvaldada mitmesugused tööhõive takistused inimestele, kellel puuduvad sotsiaalseks kaasatuseks piisavad vahendid, ja töövõimeliste inimestele, soovitatakse liikmesriikidel töötada välja individualiseeritud lähenemisviis ja koordineerida teenuste osutamist, tehes järgmist:
- a) viies läbi mitmemõõtmelise vajaduste hindamise, uurides sotsiaalse kaasatuse ja tööhõive takistusi, tehes kindlaks nende takistuste kõrvaldamiseks vajalikud tugi- ja esmatähtsad teenused ning määrates kindlaks vajaliku toetuse; ning

- b) selle alusel hiljemalt kolm kuud pärast miinimumsissetuleku saamist, koostades kaasamiskava, milles
- (1) määratakse kindlaks ühised eesmärgid ja ajakavad;
 - (2) visandatakse individuaalsetele vajadustele kohandatud toetuspakett, mis hõlmab aktiivseid tööturumeetmeid ja/või sotsiaalset kaasatust edendavaid meetmeid;
 - (3) määratakse juhtumihaldur või ühtne kontakt- ja teeninduspunkt, kes tagab pideva toe, korraldab õigeaegset suunamist asjaomastesse teenistustesse ja jälgib korrapäraselt kaasamiskava rakendamisel tehtud edusamme;
- c) pikaajaliste töötute puhul, kellel puuduvad piisavad vahendid, vaadates läbi olemasoleva tööturule integreerimise lepingu ja kohandades seda vajaduse korral vastavalt soovitusetele, mis käsitleb pikaajaliste töötute tööturule integreerimist, et täiendada seda punktis b osutatud kaasamiskava elementidega.

JUHTIMINE, JÄRELEVALVE JA ARUANDLUS

- (14) Selleks et tõhusalt kavandada ja rakendada tugevaid sotsiaalseid turvavõrke riigi, piirkonna ja kohalikul tasandil, soovitatakse liikmesriikidel:
- a) vältida eri hüvitiste ja kavade puhul lünki, kattumist ja killustumist, et tagada sissetulekutoetuse, aktiveerimismeetmete ja tugiteenuste ühtne pakett;
 - b) tugevdada sissetulekutoetuse eest vastutavate asutuste, tööturuasutuste ja tugiteenuste osutajate tegevussuutlikkust ning tõhustada nende koostööd, sealhulgas andmete jagamise ja veelgi rohkem integreeritud teenusemudelite edendamise kaudu;
 - c) võimestada asjaomaseid sidusrühmi, nagu piirkondlikud ja kohalikud ametiasutused, sotsiaalpartnerid, kodanikuühiskonna organisatsioonid ja sotsiaalmajanduses osalejad, et nad saaksid tõhusalt osaleda miinimumsissetuleku kavade väljatöötamises, rakendamises, järelevalves ja hindamises;
 - d) tagada sotsiaalsete turvavõrkude piisav rahastamine viisil, mis on kooskõlas riigi rahanduse üldise jätkusuutlikkusega.

(15) Selleks et anda poliitika kujundamiseks paremini teavet, soovitatakse liikmesriikidel:

- a) pidevalt jälgida, kuidas rakendatakse sissetulekutoetuse poliitikat, eelkõige miinimumsissetuleku poliitikat ja sellega seotud tööturu aktiveerimise meetmeid, ja teenustele juurdepääsu poliitikat, sealhulgas parandades asjakohaste soo, vanuse ja võimaluse korral puude alusel liigitatud andmete kättesaadavust ja kvaliteeti kõigil valitsemistasanditel ning viies läbi korrapäraseid hindamisi, ning teha kohandusi, et saavutada käesoleva soovitusel eesmärgid kõige tõhusamal viisil;
- b) töötada andmekaitse-eeskirju järgides välja mehhanismid, mis võimaldavad võtta järelmeetmeid nende isikute puhul, kellel puuduvad piisavad vahendid nende sotsiaalse kaasamise või töölemineku seisukohast, või kõnealuseid mehhanisme edendada;
- c) teavitada komisjoni korrapärase ajavahemike järel käesoleva soovitusel rakendamiseks võetud või sel eesmärgil kavandatavate meetmete paketist, tuginedes asjakohasel juhul liikmesriigi olemasolevatele strateegiatele, kavadele või aruannetele, kaasa arvatud aruannetele, mis on esitatud selliste olemasolevate aruandlusmehhanismide alusel nagu avatud koordineerimise meetod, Euroopa poolaasta ning muud asjakohased ELi programmitöö ja aruandlusmehhanismid; esimene aruanne peaks hõlmama punktis a osutatud hindamiste tulemusi ja soovitusi.

(16) Nõukogu kiidab heaks komisjoni kavatsuse:

- a) jätkata sotsiaalkaitsekomitees koos liikmesriikidega tehtavat tööd miinimumsissetuleku võrdlusraamistiku alal ning parandada asjakohaste näitajate ja andmete kättesaadavust ja võrreldavust;
- b) tugevdada vastastikust õppimist ning tulemuste ja heade tavade jagamist liikmesriikide vahel;
- c) vaadata punkti 15 alapunktis c osutatud dokumentide põhjal ja sotsiaalkaitsekomitees korrapäraselt läbi edusammud, mida on tehtud käesoleva soovitusel rakendamisel seoses juurdepääsuga kaasavatele tööturgudele, tehes tihedalt koostööd tööhõivekomitee ja avalike tööturuasutuste võrgustikuga, ning valmistada iga kolme aasta järel ette käesoleva soovitusel rakendamisel tehtud edusamme käsitlev komisjoni ja sotsiaalkaitsekomitee ühisaruanne;

- d) jälgida, muu hulgas koos sotsiaalkaitsekomiteega, Euroopa poolaasta raames käesoleva soovitusel rakendamisel tehtud edusamme;
- e) teha kokkuvõtte käesoleva soovitusel võetud meetmetest, eelkõige seoses selle mõjuga vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse vähendamisele, tööhõive suurendamisele ja koolitusel osalemise parandamisele, ning esitada 2030. aastaks nõukogule aruanne.

(17) Soovitus 92/441/EMÜ asendatakse käesoleva soovitusel.

Brüssel,

Nõukogu nimel
eesistuja
